

Téma: Hra jako vyučovací metoda

Předmět: Pedagogika

Zaslal(a): Ivana Vágnerová

Hra je hlavní lidskou činností. Navozuje pokusné jednání, otevírá prostor pro iniciativu a tvořivost. Využití her k účelům vzdělávacím a výchovným má dlouhou historii. O zařazení her do vyučování usiloval již J. A. Komenský, pro něhož měly hry své specifické místo nejen u předškolních dětí a dětí mladšího školního věku, ale také u dětí starších. (Skalková, J. 2007)

Klasickým obdobím hry stále zůstává předškolní věk. Předškolní dítě si dokáže hrát intenzivně. Ke hrám přistupuje s vážností a vášnivostí. Dovede se do hry plně ponořit, prožívá radost z rostoucí obratnosti a síly. Rád soupeří, ale intenzivní prožitek ze soupeření se rozvíjí až v dalším období. Hrou si dítě pomáhá z duševní tísně. (Říčan P., 2014).

Hra slouží jako prostředek aktivizační, motivační, iniciační a přispívá k osobnostnímu a sociálnímu vývoji dítěte. Hra umožňuje rozvoj praktických dovedností, postřehu, empatie a komunikativních dovedností. Je prostředkem ke zpestření vyučovacího procesu a obohacuje žáka v nejrůznějších směrech. V současné době stoupá počet pedagogů, kteří si uvědomují důležitost hry ve vyučovacím procesu nejen z hlediska pedagogického ale i psychologického. (Nelešovská, A., 2004). Pedagog může učinit práci stejně zajímavou a lákavou jako hru a hra může být naopak stejně vážná jako práce. Jen v tomto smyslu se pak stává „škola hrou“ a „hra školou života“. (Langmeier J., Krejčířová D., 2006).

Zásady pro zařazování her do vzdělávacího procesu: (Zelinová M., 2001)

- uvědomit si, na kterou psychickou funkci hra působí, kterou rozvíjí
- vědět, komu má být hra určena, snažit se správně přiřazovat role a sledovat reakci na herní situace
- kontrolovat poznávací procesy dětí

- na základě zkušeností rozhodovat, jakým způsobem bude hra působit na osobnost dítěte

Velice záleží na zkušenosti a profesionalitě pedagoga, jaké hry vybere a jaký způsobem propojí s vyučovacím procesem. Hry by však měly mít určitou gradaci. Je důležitá záměrnost hry, zacílení, funkčnost, výchovný záměr. Na konci každé hry by měl být dostatečný prostor, aby se děti mohly vyjádřit a sdělit, co při hře prožívaly. Naučí se tak pojmenovávat své pocity a city. Uvědomí si své prožívání. U her je velmi důležitá pro děti zpětná vazba kvůli pocitu vlastní hodnoty, ale také pro pedagogy je velmi potřebné zpětné hodnocení, zda hra splnila daný cíl.

Základní dělení her ve vyučovacích procesech (Zelinová, M. 2001):

didaktická hra – přináší určité poznání a vědomosti

výchovná hra – klade důraz na zážitky, city, emoce a zkušenost, přináší uvolnění a zábavu

tvořivá hra – dává dítěti možnost se vyjádřit, prožívání radostí, rozvíjí samostatnost, motivaci, myšlení, fantazii, odpovědnost

Rozdělení her podle Aleny Nelešovské:

- hra na rozvoj zrakové paměti a zrakového vnímání (Liška Bystrouška, Na čísla, Bystroočko)

- hra pro rozvoj vnímání a sluchové paměti (Pošta jede, Co to bylo?, Kdo promluvil?)

- hra pro rozvoj myšlení a tvořivosti (Sestav větu, Vyvolávání čísel)

- hra pro rozvoj časoprostorové orientace (Slepá bába, Na radar, Sazení brambor)

- hra pro rozvoj řeči a slovní zásoby (Země, voda, vzduch)

- hra zaměřená na rozvoj jemné motoriky (Kdo je rychlejší, Kouzelný pytlíček, Tkaničky)

- hra na rozvoj důvěry a vzájemné spolupráci (Cvičení důvěry, Žebříček důvěry)
- hra zaměřená na vzájemné poznávání (Znáš své jméno?, Molekuly)

Ve vyučování lze využívat různých druhů her. **V didaktických hrách a při hrách s pravidly** se učí žáci pravidlům, to vede k socializaci, sebekontrolě. Poznávání a učení probíhá nenásilnou formou, spontánně.

Soutěživé hry - výsledek se posuzuje s ohledem na umístění žáků v určitém pořadí, učí se smyslu pro fair play, toleranci, vyvinutí maximálního úsilí a odpovědnosti. Pozor však, aby nepodněcovaly k samoučelné konkurenčnosti, nezdravé rivalitě, dosažení vítězství za každou. (Skalková J., 2007)

Stále více jsou využívány **psychohry** (sociálně psychologické) i **hry dramatické výchovy**. Situační hry navodí určitou konkrétní životní situaci, která bývá žáky řešena. Žáci se prostřednictvím těchto her snaží rozhodovat, hledají správná řešení, zobecňují, hledají řadu souvislostí. Psychologie ve vzdělávání přebírá společenskou, osobnostní i mezilidskou roli. Žák se učí zaujímat určitá stanoviska vyplývající z přijatých a osvojených postojů, které zahrnují kognitivní stránku i způsob prožívání a reakce.

Vzdělávání směřuje k aktivnímu konání, které je zaměřené na „**Delorsovy cíle**“:

kognitivní - učit se poznávat

konativní - učit se jednat

sociální - učit se žít společně

osobně rozvíjející - učit se být (Kosíková V., 2011)

Aspekty, které jsou pro hru charakteristické **činnostní i sociální**, v sobě nesou významné

prvky pro netradiční a efektivní vzdělávání v současném školství. V dnešní době se již snažíme ustupovat od tradiční, a pro žáky nezáživné, frontální výuky. Nejen, že tento způsob výuky je již zastaralý a měly by se hledat nové metody a postupy ve výuce, ale žádá si to i nová koncepce rámcových vzdělávacích programů, který klade důraz na samostatné myšlení žáků, samostatné vyhledávání informací, tvořivost, kreativitu, aktivitu, komunikaci atd. Využíváme motivace ve vyučování, mezipředmětových vztahů, projektové výuky, aplikace nových poznatků do praxe, didaktických her a dalších prostředků a postupů. Výuka má být poutavá, přitažlivá, zajímavá a motivující. K dosažení těchto cílů se využívá mnoha postupů a metod práce včetně her. Žáci i učitelé mohou poznat, jak je zábavné, když se upustí od ustrnulých pravidel a norem a místo toho je použijeme v legraci, obměníme je nebo tvořivě vymyslíme pravidla nová, na nichž se mohou podílet i žáci.

Co dětem brání být sebou samými?

- málo kvalitní komunikace
- přílišná autorita a kritika
- manipulace dospělými a nedostatek bezpečí
- sociální rozdíly, vyčleňování ekonomicky slabších
- nadbytek shonu, stresu
- nedostatek pobytu v přírodě
- reklama, média
- přílišná konformita
- nedostatek citů a opory
- nevhodná výchova
- nadměrná péče a přemíra bezpečí
- nadměrné očekávání výkonů
- manipulace ve skupině vrstevníků
- stereotypy nejen doma ale i ve škole
- virtualita, nepravá skutečnost

S tím vším dnešní děti bojují a jednou z nejúčinnějších zbraní jsou právě hry. Díky vhodnému vedení a správně volbě hry se děti stávají vyrovnanější, jistější, lépe komunikují slovy i mimoslovně, jsou otevřenější. Hry ve vzdělávacím procesu navíc dítěti pomáhají získat nové informace a obavy být sám sebou vystřídá radost z objevování nového...(Šimanovský Z.,

Šimanovská B., 2005)

Použitá literatura:

KOSÍKOVÁ, Věra. *Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty*. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2433-1.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9.

NELEŠOVSKÁ, Alena. *Jak se děti učí hrou*. Praha: Grada, 2004. ISBN 9788024708157.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1821-7.

ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk a Barbara ŠIMANOVSKÁ. *Hry pro posílení zdravé osobnosti*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-024-0.

ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem: [vývojová psychologie] : přepracované vydání*. 3. vyd. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0772-6.

ZELINOVÁ, Milota. *Hry pro rozvoj emocí a komunikace: koncepce a model tvořivě humanistické výchovy*. Vyd. 2. Přeložil Jana KŘÍŽOVÁ. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0036-9.

Podobné materiály:

- [Jaro \(téma\) - Příprava do MŠ \(VOŠ\)](#)
- [Brýle do pohádky \(téma\) - Příprava do MŠ \(VŠ\)](#)
- [Autismus - specifika dětí s tělesným postižením \(VŠ\)](#)